

PS-säästäminen nuorille, hyödyt ja eri vaihtoehdot

Onni Kopakka

Opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi (AMK)

2014

Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja
hallinnon ala
Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä	Onni Kopakka	Vuosi	2014
Ohjaaja	Antti Ovaskainen		
Toimeksiantaja	Osuuspankki x		
Työn nimi	Pitkäaikaissästäminen nuorille, hyödyt ja eri vaihtoehdot		
Sivu- ja liitemäärä	30 + 1		

Opinnäytetyön aiheena ja tutkimusongelmana oli selvittää pitkäaikaisen säästämisen hyötyjä ja eri vaihtoehtoja nuorille. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli osuuspankki Pohjois-pohjanmaalta. Opinnäytetyön tavoitteena oli kertoa nuorille, miksi säästäminen kannattaa aloittaa mahdollisimman nuorena. Opinnäytetyön toimeksiantajan nimeä ei kerrota.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja tutkimusote on konstruktiiivinen. Konstruktiiivinen tutkimusote antaa kirjoittajalle enemmän vapautta ja tilaa kirjoittaa. Opinnäytetyötä varten haastateltiin toimeksiantajapankin sijoitusneuvojaa. Haastattelu tehtiin teemahaastattelun muodossa. Teemahaastattelu sopii hyvin kvalitatiiviseen tutkimukseen.

Säästämisen aloittaminen mahdollisimman aikaisin takaa nuorille paremman taloudellisen tilanteen tulevaisuuteen. Säästämisen aloittamiseen vaihtoehtoja on lukuisia, eikä se vaadi suurta summaa aluksi. Mikäli säästämisen keinoksi nuori valitsee sijoittamisen, vaatii se enemmän perehtymistä sijoittamisen eri vaihtoehtoihin. Perehtyminen kannattaa aloittaa tekemällä itsestä sijoitusprofiili ja sitä kautta selvittää, mitkä vaihtoehdot sopivat parhaiten itselle.

Bachelor of Business Administration

Author	Onni Kopakka	Year	2014
Supervisor(s)	Antti Ovaskainen		
Commissioned by	Bank x		
Subject of thesis	The long-term saving for young, benefits and options		
Number of pages	30 + 1		

The subject of this thesis was to examine the benefits and the options of long-term saving for young. The aim was to explain why saving should be started as young age as possible. The thesis was executed as a commission for the bank group.x. The name of the bank wasn't mentioned in the thesis.

The thesis was executed as a theme interview. The interview was focused to the investment adviser of the bank group x. The research method of the thesis was qualitative and constructive. For the author the constructive research method gave more space and freedom to write.

The thesis indicated that when saving starts as early as possible it ensures for the young a better economic situation in the future. Thesis revealed that for saving money there are several alternatives, and young doesn't need a huge amount of money to start saving. Investment as a way of saving money had a requirement for the young to orientate oneself to the different investing alternatives. Orientation should be started by doing an investment profile of oneself which gives the best saving option for each.

Key words

long-term saving, saving, investment

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN.....	3
2.1 Säästäminen ja PS-säästäminen yleisesti	3
2.2 Sijoittaminen	3
2.3 Säästämisen merkitys nuorille	4
2.4 Miten paljon pitäisi säästää.....	5
2.5 Sijoitussäästämisen aloittaminen	5
2.6 Riski	7
3 PITKÄAIKAISSÄÄSTÄMISEN VAIHTOEHDOT TOIMEKSIANTAJAPANKISSA	11
3.1 Tilit	11
3.1.1 ASP-Tili	11
3.1.2 Määräaikainen tuottotili	11
3.1.3 Tavoitetili	12
3.2 Rahastot	12
3.3 Vakuutussäästäminen.....	14
3.4 Osuuspankkien tuotto-osuudet	15
3.5 Osakkeet.....	17
3.6 Joukkovelkakirjat ja warrantit	18
3.7 Pitkäaikaissäästäminen	20
4 SIJOITUSNEUVOJAN SUOSITUKSET NUORILLE PITKÄAIKAISEEN SÄÄSTÄMISEEN	23
5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	25
6 OMA POHDINTA JA ARVIOINTI	27
7 LÄHTEET	28
8 LIITTEET	31

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön toimeksiantajana on Osuuspankki Pohjois-Pohjanmaalta. Toimeksiantajan pyynnöstä tämän nimeä ei julkaista tässä opinnäytetyössä. Pankin sijoitustuotteet esitellään sen sijaan niiden oikeilla nimillä. Toimeksiantajapankilla on takanaan pitkä yli 90-vuotinen historia rahoitusalaalta. Historiansa aikana pankki on kokenut monenlaisia muutoksia, joista merkittävin on ollut informaatioteknologian yleistyminen. Toimeksiantajapankilla on yli 11 000 asiakasta, joista omistajajäseniä on yli 5000. Pankki on osa Y-ryhmää, jolloin perustehtävät, arvot ja strategiset linjaukset ovat samat kuin koko ryhmässä. Näitä osa-alueita tuodaan paikalliselle tasolle ja niitä muokataan omaan toimintaympäristöön sopiviksi. Toimeksiantajapankin tavoitteena on olla oman alueensa edelläkävijä ja johtava pankki. Pankin vahvuutena on monipuolinen osaaminen, tehokkuus, paikallinen päätöksenteko ja hyvä yrityskuva. Henkilöstön osaaminen on toiminnan perusta, joten pankki on kouluttanut henkilöstöään laajasti. Tällöin taataan, että asiakkaita palvellaan kokonaisvaltaisesti ja ammattitaidolla. (Perehdyttämisopas, Osuuspankki.)

Opinnäytetyön aiheena ja tutkimusongelmana on selvittää pitkäaikaisen säästämisen hyödyt ja vaihtoehdot nuorille. Tavoitteena on kertoa nuorille, miksi säästäminen kannattaa aloittaa jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Samasta aihepiiristä löytyy useita opinnäytetöitä, mutta ne käsittelevät enemmän yleisesti joko nuorten säästämistä tai nuorten eläkesäästämistä. Opinnäytetyössä esitellään säästämistä ensin yleisellä tasolla, minkä jälkeen tuodaan esiin säästämiseen liittyviä hyötyjä.

Opinnäytetyön ensimmäisessä osassa esitellään säästämisen ja pitkäaikais-säästämisen käsitteet. Työssä esitellään myös sijoittamista yleisellä tasolla. Yleisessä osiossa käsitellään, miten säästäminen kannattaisi aloittaa ja kuinka paljon nuoren henkilön tulisi pyrkiä säästämään. Toisessa osassa käsitellään, millaisia säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviä vaihtoehtoja toimeksiantajapankki nuorille tarjoaa. Tässä osiossa esitellään eri tilejä, rahastojen ja vakuutus-säästämisen muotoja sekä Osuuspankkien tuotto-osuuksia ja eläkesäästöjä. Työn kolmannessa osiossa esitellään teemahaastattelun tulokset ja haastattel-

tavana olleen sijoituspalveluneuvojan suositukset pitkäaikaisen säästämisen välineiksi. Lopuksi opinnäytetyössä esitellään yhteenveto työstä ja omat johtopäätökset.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen ja siinä käytetään konstruktivistista tutkimusotetta. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on kohteen tutkiminen kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi-Remes & Sajavaara 2009, 161). Valitsin konstruktivistisen tutkimusotteen siksi, että se antaa enemmän vapautta ja tilaa kirjoittaa. Konstruktivistinen tutkimusote antaa mahdollisuuden tuoda omia mielipiteitä esille. Se soveltuu hyvin liiketalouden alan opinnäytetyöhön, jonka tavoitteena on selvittää pitkäaikaisen säästämisen hyödyt ja suositeltavat vaihtoehdot nuorille. Konstruktivistisessa tutkimusotteessa keskitytään tosielämän ongelmiin, jotka halutaan ratkaista. Konstruktivistisessa tutkimusotteessa odotetaan tapahtuvan kokemuksellista oppimista, jota tukee teoreettinen tietämys. Konstruktivistisen tutkimusotteen tavoite on ratkaista tosielämän ongelma uudella tavalla. (Lukka 2006, 111–113.)

Opinnäytetyö on myös tilannekartoitus, koska siinä tullaan käsittelemään millaisia säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviä vaihtoehtoja nuorille tarjotaan. Opinnäytetyöhön liittyen haastattelin pankissa työskentelevää sijoitusasiantuntijaa. Haastattelun lopputulos esitetään omassa osiossa opinnäytetyössä. Haastattelun suoritin teemahaastattelun muodossa. Teemahaastattelun valitsin siksi, että se sopii kvalitatiiviseen tutkimukseen ja haastattelun tuloksia pystytään tulkitsemaan ja analysoimaan monin tavoin (Hirsjärvi-Remes & Sajavaara 2009, 208). Haastattelussa kysymykset selvittivät aloittavan säästäjän ja sijoittajan näkökulmasta kenelle sijoittaminen sopisi ja mitkä olisivat hyviä vaihtoehtoja aloittavalle sijoittajalle.

2 SÄÄSTÄMINEN JA SIJOITTAMINEN

2.1 Säästäminen ja PS-säästäminen yleisesti

Säästämisen tavoitteena on varallisuuden kasvattaminen ja turvaaminen (FIM 2014). Mahdollisimman aikainen aloitus ja pitkäjänteisyys ovat säästämisen kannalta tärkeitä asioita. Säästämistä ei kannata unohtaa oli elämäntilanne tai vaihe mikä tahansa, sillä lainasta huolimatta säästäminen on mahdollista maksusuunnitelman tekemisellä. Säästämisen aloittamisen apuna kannattaa hyödyntää erilaisia laskureita, joiden avulla näkee tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavan kuukausittaisen säästösumman. Laskureita löytyy eri pankkien sivuilta. (Osuuspankki 2014.)

Yksityishenkilön verotuettua eläkesäästämistä kutsutaan sidotuksi pitkäaikais-säästämiseksi. Sidotun pitkäaikaissäästämisen laki on astunut voimaan 1.1.2010. Lain avulla on haluttu lisätä eläkesäästämistä koskevaa kilpailua. Kilpailun lisäämisen keinoina ovat olleet tuotevalikoiman laajentaminen sekä verotuetun eläkesäästämisen palvelun tarjoaminen laajemmin kuin vain vakuutusyhtiöiden toimesta. Eläkesäästämistä pystyy tekemään sijoittamalla varoja pankkitalletuksiin ja sijoituskohteisiin, kuitenkin lain määrittämässä rajoissa. Laissa olevat säädökset koskevat sidottua pitkäaikaissäästämistä sopimuksen sisällön, voimassaoloajan, osapuolten oikeuksien ja velvollisuuksien, varojen sijoittamisen sekä niiden oikeudelliseen luonteeseen liittyen. (OSK Lakiasiat ja edunvalvonta 2013.)

2.2 Sijoittaminen

Sijoittamisen tarkoituksena on voiton tekeminen sijoituskohteiden ostolla, halussapidolla ja myymisellä. Pörssinoteeratut osakkeet ja valtion lainat ovat sijoitusinstrumenteista yleisimmät, mutta sijoituksia voi tehdä rahastoihin, kiinteistöihin raaka-aineisiin sekä johdannaisiin. Tuoton tavoittelu ja riski ovat keskeisiä asioita sijoittamisessa. (Pesonen 2011, 11.)

Sijoitusmarkkinoille on tullut paljon erilaisia sijoituskohteita kilpailun kiristymisen ja markkinoiden vapautumisen johdosta. Sijoittaja jakaa varojaan osake-, korko-

tai pääomaturvattuihin kohteisiin. Sijoittaja valitsee sijoituskohteeksi joko suorina sijoituksina osakkeet ja tilit tai epäsuorina sijoituskohteina rahastot, eläke- tai sijoitusvakuutukset. Erotuksena näille väylille on, että suorissa sijoituksissa päätöksen sijoituskohteen myynnistä tai ostosta tekee sijoittaja itse. Epäsuorissa kohteissa sijoittaja valitsee vain itselleen sijoituskokonaisuuden, mikä tarkoittaa rahastoa koskevien päätöksiä tekemistä hallinnoivan yhtiön toimesta rahaston sääntöjen mukaisesti. Kuitenkin sijoittajalla on oikeus valita sijoituskohteen myymisen ajankohta ja milloin tekee sijoituksensa. (Kontkanen 2011, 113.)

Sijoittajan sijoituksista saama myyntivoitto on pääomatuloa, jonka veroprosentti on 30 %. Mikäli sijoittajalla on pääomatuloja yli 40 000 euroa, nousee veroprosentti kaksi prosenttiyksikköä. Myyntitappion sijoittaja voi vähentää myyntivoitosta kokonaan samana vuonna kuin tappio on syntynyt. Mikäli sijoittaja ei pysty vähentämään kuin osan tappioista kyseisenä vuonna, voi hän vähentää tappion myyntivoitoista viiden seuraavan vuoden aikana. Sijoitusten myyntihintojen ollessa enintään 1000 euroa, on myyntivoitto sijoittajalle tällöin verotonta. Sijoittaja ei voi vähentää tappiota myytyjen sijoituskohteiden hankintahintojen ollessa korkeintaan 1000 euroa. Sijoittajan ei tarvitse ilmoittaa verottajalle talletuksia, mikäli pankki on perinyt talletusten korkotulosta lähdeveron. (Verohallinto 2014.)

2.3 Säästämisen merkitys nuorille

Tuloluokalla ei ole merkitystä aktiivisen säästämisen aloittamisessa. Huomioitavaa on, että pidemmällä sijoitusajalla rahastot, vakuutussijoitukset ja osakkeet pääsevät paremmin oikeuksiinsa. Pidemmällä sijoitusajalla on sijoituskohteen arvon kasvamisessa iso merkitys. (Möttönen 2008, 13.) Sijoituskohteen valinnalla on suuri merkitys parhaimman mahdollisen tuoton saavuttamisessa. Taloudellisen turvan saavuttaminen on yksi tärkeimmistä aktiivisen säästämisen lopputuloksista. Taloudellisen turvan kokonaissumman pitäisi vastata 6-24 kuukauden yhteenlaskettuja menoja. Vararahastoksi sopii tavallinen säästötili. (Majalmi 2012, 32.) Vararahaston hyödyt tulevat näkymään siinä vaiheessa, mikäli yllättäviä menoja tulee esimerkiksi henkilön jäädessä työttömäksi.

Aktiivisen säästämisen suurin hyöty näkyy korkoa korolle –efektissä. Käytännössä tällä tarkoitetaan sijoituksen ensimmäisen vuoden jälkeen koron laske- mista alkuperäisen pääoman lisäksi edellisen vuoden aikana kertyneelle korolle. Korko on tällöin joka vuosi edellisvuoden korkoa suurempi. Pitkän sijoitusajan myötä sijoittajan alkuperäinen pääoma voi kasvaa hyvin suureksi. Pienikin pää- oma voi oikean sijoituskohteen valinnan ja ajan myötä kasvaa pieneksi omai- suudeksi. (Pesonen 2011, 21—22.)

2.4 Miten paljon pitäisi säästää

Säästettävän summan tulee olla vähintään kymmenen prosenttia bruttotuloista. Esimerkiksi opiskelijoille opintojen aikana tämä tarkoittaa opinto- ja asumistuen yhteenlasketusta summasta noin 50 euroa. Aluksi on tärkeää tehdä säästämi- sestä käytäntö, mikä ei edellytä suurta säästösummaa, esimerkiksi yksi pro- sentti bruttotuloista riittää. Tulojen noustessa säästösumman prosenttiosuuden nostaminen tarkoittaa myös säästösumman nousemista. Kuitenkin alle kymme- nen prosentin säästöosuus bruttotuloista edellyttää pieniä prosenttiosuuden nostoja, jotta säästettävä summa nousee kymmeneen prosenttiin henkilön brut- totuloista. (Majasalmi 2012, 30—31.)

Hyvänä vaihtoehtona säästämässä on siirtää rahaa säästöön heti palkkapäi- vänä tai opiskelijoiden kohdalla opinto- tai asumistukien saapuessa. Varat kan- nattaa siirtää sellaiselle tilille, joka vaatii pankissa käynnin varojen käyttöön saamiseksi. Säästettävän summan maksimoimiseksi ja oman taloudellisen tilan- teen hahmottamiseksi on hyvä tehdä kuukauden menoista ja tuloista koostuva kirjaus. Kuukausittaisen rahavirran kirjaaminen auttaa hahmottamaan omaa rahankäyttöä, mikä auttaa alkuun säästämisen suunnittelun ja tavoitteen aset- tamisen lisäksi turhien menojen karsimisessa. (Majasalmi 2012, 29, 83.)

2.5 Sijoitussäästämisen aloittaminen

Sijoitussäästäminen on hyvä aloittaa selvittämällä, minkälainen sijoittaja olet. Tämän pystyy helposti selvittämään tekemällä sijoitusprofiilin itsestään pankki- en sivuilla olevan ohjelman avulla. Sijoitusprofiilin avulla selviää, kuinka pientä tai suurta riskiä olet valmis ottamaan ja millaista tuottoa voit tavoitella. Sijoitus-

profiili antaa tulosten perusteella esimerkiksi varallisuuden ja riskivalmiuden mukaan ehdotuksia sopivista säästö- ja sijoituskohteista. Esimerkiksi varakas sijoittaja voi riskisijoituksella menettää osan sijoittamastaan pääomasta ilman suurempia seurauksia, kun taas vähäisemmistä varoista sijoittava voi riskisijoituksella menettää koko alkupääomansa. (Andersson—Tuhkanen 2004, 22; OP-Pohjola-ryhmä 2014.)

Sijoittamisessa yksityishenkilön kannattaa tehdä sijoitussuunnitelma, joka perustuu sijoittajan elämäntilanteeseen ja sen hetkiseen varallisuuden perusanalyysiin. Sijoitussuunnitelma aloitetaan omien kassavirtojen, omistusten ja velkojen kartoittamisella, jonka jälkeen suunnitellaan sijoitettava summa. Suunnitelmassa sijoittaja määrittelee itselleen seuraavat peruskysymykset: sijoituksen kohteen, sijoitusajan sekä tavoitteet tuoton ja sijoituksen osalle. Peruskysymykset ja sijoitettavan summan suuruus vaikuttavat siihen, kohdistetaanko varat sijoituksena pankkitiliin, korkorahastoon vai hajautetaanko varat eri kohteisiin. (Anderson—Tuhkanen 2004, 16—17; Puttonen—Repo 2011, 19.) Sijoitussuunnitelman keskeisiä asioita hyödynnetään säästämisen aloittamisessa.

Tavoitteiden määrittelemisen on tärkeää kaikille sijoittamista suunnitteleville, myös säästämisen kannalta. Tärkeää on tietää, miksi aloittaa sijoitussäästäminen. Yksi yleisimmistä syistä sijoittamisen aloittamiseen on lähipiirin säästämis-toimet. Sijoittamisen aloittamisessa tärkein tavoite on talouden turvaaminen. Pitkäaikaissäästämisen tavoitteena on puolestaan talouden turvaaminen eläkeajaksi. Sijoitusprosessi alkaa tavoitteiden määrittelemisellä. Kirjalliset tavoitteet pakottavat määrittelemään ja ottamaan kantaa oleellisiin sijoittamisen kysymyksiin. (Anderson—Tuhkanen 2004, 23.)

Tuottotavoitteiden määrittelemisen on olennainen asia sijoitustavoitteiden kannalta. Tuottotavoitteiden määrittelyllä selviää tavoitteleeko sijoittaja tulokassavirtaa, sijoitusten arvonnousua vai näiden kahden yhdistelmää. Esimerkiksi pitkäaikaissäästämisen aloittanut henkilö asettaa tavoitteekseen saada 25-vuoden päästä 400 euroa lisätuloa kuukaudessa kymmenen vuoden aikana. Onnistuminen edellyttää, että säästöjen arvo nousee reilusti ja se on mahdollista ainostaan osakesijoitusten kautta. (Anderson—Tuhkanen 2004, 27.)

Sijoitusajan pituus vaihtelee riippuen tavoitteista, joita sijoittaja tai säästäjä itselleen asettaa. Sijoitusajan pystyy määrittelemään tarkasti, mutta varojen käyttö jää avoimeksi. Sijoittajan pitää ajatella sijoittamisen lopputulosta rahan ostovoiman kautta, kun sijoitusaika on pidempi. Syy tähän on rahan arvon säilyminen, joka pitäisi olla vähimmäistavoitteena sijoittamisessa. Sijoitussuunnitelman aikajänne syntyy rahan käyttöajankohdasta, kun varaudutaan kauempana tulevaisuudessa tuleviin menoihin tai investointeihin. Riskinkantokykyä ja tuottotavoitteita pystytään määrittelemään aikatekijän mukaan. (Anderson—Tuhkanen 2004, 32—33.)

Sijoituskohteiden valinnassa yhdistyvät: sijoittajan tavoitteet, sijoitusaika, tuottotavoitteet, sijoittajan elämäntilanne sekä riskinsietokyky. Säästäjän sijoituskohteen valinnoissa tärkeintä on tietää sijoitusaika. Sijoitusajan ollessa lyhyt kannattaa valita korkosijoituksia ja sijoituskohteita, joissa riski menettää pääoma on pieni. Mitä pidempi sijoitusaika on sitä riskialttiimpia sijoituskohteita kannattaa harkita. Osakemarkkinat ovat esimerkkinä hyvästä riskisijoituskohteesta. Sijoitusmarkkinoita on mahdoton ennakoida. Sijoittamisessa oikean ajankohdan ja sijoituskohteen valinnalla on suuri merkitys. Sijoitusten hajauttamisesta on hyötyä tällaisissa tilanteissa. (Nordea 2012.)

Edellä mainittujen asioiden lisäksi sijoituksista kannattaa selvittää niistä aiheutuvat suorat ja välilliset kustannukset. Aloittavan sijoittajan ei koskaan kannata sijoittaa kohteeseen, josta ei ymmärrä kaikkea. Sijoittajan kannattaa muistaa, että menneet tuotot eivät takaa tulevia tuottoja, koska sijoitusmarkkinoilla saattaa tapahtua muutoksia hyvinkin nopeasti. Olennaista on selvittää, mitä veroja pitää maksaa sijoituksista nyt ja varsinkin tulevaisuudessa. Sijoittajan kannattaa arvioida sijoitussuunnitelma ja sijoitukset kerran vuodessa. Tällöin sijoittaja pystyy reagoimaan mahdollisiin muutoksiin esimerkiksi osakkeen arvon romahtamiseen. Tärkeintä on kuitenkin muistaa ettei koskaan sijoita lainarahalla. (Anderson—Tuhkanen 2004, 332.)

2.6 Riski

Sijoittamiseen liittyy aina riskejä. Sijoittajalle tämä tarkoittaa rahan menettämistä tappioilla sekä epävarmuutta tulevista tuotoista. Sijoittajan kannattaa sijoitus-

kohteiden riskinhallinnan osalta havaita mahdolliset riskit, pohtia riskien ilmenemisen todennäköisyys ja mahdolliset seuraukset sekä päättää riskin käsittelystä. Tuottoihin liittyvää riskiä ei kannata poistaa kokonaan, koska silloin sijoittaja poistaa mahdollisen tuotto-odotuksen. Sijoittaja pystyy varautumaan riskeihin minimoimalla ylisuuret riskit esimerkiksi valitsemalla rahastoja riskipitoisten osakkeiden sijaan. (Pesonen 2011, 27—28.)

Mitä vakaammin sijoituskohteen arvo käyttäytyy, sitä pienempi riski sijoituskohteeseen sisältyy. Sijoittamisen riskiä kuvaavat tuotonvaihtelu, heilunta ja volatiliiteetti. Sijoitusten tuotonvaihtelu tarkoittaa sijoituksista saatavan tuoton muuttamista, heilunta tarkoittaa sijoitusmarkkinoilla tapahtuvaa muutosta, Volatiliiteetillä tarkoitetaan tuoton vaihtelun suuruutta sijoituskohteessa. Suuremmalla volatiliiteetillä on esimerkiksi isommat kurssimuutokset. Volatiliiteetti on yksi riskimittari ja se perustuu sijoituskohteen oletuksiin ja toteutuneeseen historiaan. Riskimitarit eivät kuitenkaan ole täydellisiä. (Pesonen 2011, 28.)

Sijoittamiseen liittyy inflaatoriski, joka tarkoittaa varojen ostovoiman vähenemistä inflaation verran. Pitkäaikaisessa eläkesäästämisessä sijoittajan kannalta on tärkeää, että sijoitusvarojen ostovoima säilyy ja tuotto on inflaatiota suurempaa. Valuuttariski tarkoittaa sijoittamista euroalueen ulkopuolelle ja se koskee sijoittajia, joilla on valuutoissa noteerattavia arvopapereita. (Anderson–Tuhkanen 2004, 39.)

Uudelleensijoitusriski koskee erääntyviä sijoituksia tai niiden tuottoja, joita on tarkoitus sijoittaa uudelleen. Uudelleensijoitusriskissä tuotto pienenee erääntyvään sijoitukseen nähden, kun sijoitusta uudistetaan. Uudelleensijoitusriski on yleistä joukkovelkakirjoja ostettaessa. (Anderson–Tuhkanen 2004, 38–39.)

Pitkissä korkosijoituksissa korkoriski tarkoittaa velkakirjan tai rahaston markkina-arvon muuttumista markkinakorkojen muutosten mukaisesti. Joukkovelkakirjan ja pitkän koron rahaston arvo laskee, kun korot nousevat. Korkojen laskiessa, hinta puolestaan nousee. Luottoriski tarkoittaa sitä, että velkaan liittyviä korkoja ja lyhennyksiä ei pystytä maksamaan. Sijoittaja voi pahimmillaan menettää sijoittamansa pääoman ja koron. Sijoittaja voi toisaalta ottaa tietoisesti luottoriskin, jolloin sijoittajan tavoitteena on saada lisätuottoa. (Anderson–Tuhkanen 2004, 36–38.)

Sijoittamisessa yksi keskeisimmistä riskitekijöistä on sijoittaja itse, sillä sijoitusmarkkinoilla hätäilevällä käytöksellä voi lisätä riskiä pääoman menettämiseen. Kokemus ja itsensä tunteminen sijoittajana helpottaa sijoitusten tekemistä. Sijoitussuunnitelman huolellinen laatiminen ja siinä pysyminen on riskien hallinnan kannalta olennaista. (Pesonen 2011, 29)

Sijoittajien riskinottohalu voidaan jakaa kolmeen ominaisuuteen sijoittajan luonteen mukaan. Varovainen sijoittaja haluaa sijoitusten arvon säilyvän. Tällöin varovainen sijoittaja hyväksyy pienemmän tuoton riskin pysyessä maltillisena. Tässäkin tapauksessa on tärkeää tavoitella voittoa vähintään inflaation verran, sillä muuten säästöjen reaaliarvo pienenee. Maltillinen sijoittaja pyrkii hallitusti kasvattamaan varojaan, mikä edellyttää kohtalaista riskiä. Tuottohakuinen sijoittaja tavoittelee sijoitusten arvon kasvattamista ottamalla suurempia riskejä. Tuottohakuinen sijoittaja sietää voimakastakin arvovaihtelua tavoitellessaan korkeampaa tuottoa, sillä hän ei tarvitse varojaan yllättävien tai päivittäisten menojen rahoittamiseen. (Pesonen 2011, 32—34.)

Jokaiselle sijoittajalle ei ole olemassa yhtä ainoaa riskitasoa. Riskinsietokyky on henkilökohtainen ominaisuus, sillä toiselle sijoittajalle riskinotto ei sovi, kun taas toiset sijoittajat tavoittelevat suurempia riskejä. (Pesonen 2011, 34.) Riskinottokykyä voi parantaa kysymällä kokeneemmilta sijoittajilta neuvoa tai käymällä sijoitusasiantuntijan juttusilla kyselemässä mielipiteitä eri sijoituskohteista. Sijoittajan riskinottokyky voidaan jakaa sijoittajan henkisiin ominaisuuksiin ja sijoittajan kokonaisvarallisuuteen. Henkisillä ominaisuuksilla viitataan riskinsietokykyyn ja riskinottokykyyn puolestaan vaikuttaa sijoittajan kokonaisvarallisuus. Varakas sijoittaja ei vaaranna koko omaisuuttaan, vaikka hän ottaisi pienellä osalla varallisuutta suurenkin riskin. Ajalla on merkitystä riskinoton kannalta, sillä pidempi sijoitusaika voi mahdollistaa sijoittamisen riskialttiimpiin kohteisiin. (Pesonen 2011, 34—35)

Sijoittamiseen liittyvää riskiä voi pyrkiä pienentämään hajauttamalla. Hajautuksella sijoitukset jaetaan useisiin eri sijoituskohteisiin, mikä alentaa kokonaisriskiä. Sijoituksia kannattaa hajauttaa maantieteellisesti esimerkiksi sijoittamalla varoja eri maiden rahastoihin tai eri toimialoille esimerkiksi yrityksiin. Sijoittajan

kannattaa hajauttaa myös aika. Tällä tarkoitetaan, että sijoittaja on alussa varovainen ja pikkuhiljaa lisää sijoitusten riskitasoa. Ajan hajauttamisella sijoittaja saa todennäköisesti paremman tuoton kuin sijoittamalla heti kaikki varansa riskipitoisiin kohteisiin. (Pesonen 2011, 29—30.)

3 PITKÄAIKAISSÄÄSTÄMISEN VAIHTOEHDOT TOIMEKSIANTAJAPANKISSA

3.1 Tilit

3.1.1 ASP-Tili

ASP-lyhennys tulee sanasta asuntosäästöpalkkiojärjestelmä. ASP-tili on tarkoitettu ensiasuntoon säästäville 18–30-vuotiaille henkilöille. Lisäksi avopuolisot voivat yhdessä aloittaa ASP-säästäjiksi. ASP-tilille säästäminen on helppoa ja turvallista. Tilin omistajilla on mahdollista hakea pankilta rahoitusta, kun asunnon hankintahinnasta on säästetty 10 %. Tallettaja saa lakisääteistä lisäkorkoa säästöille. Kun ASP-ehdot täyttyvät, talletusten korko ja lisäkorko ovat verovapaista. Pääoma ja talletuskorko kuuluvat talletussuojan piiriin tiettyyn rajaan asti, joka on laissa säädetty. Talletustapana voivat olla joko yksittäiset tilisiirrot tai säännöllinen talletus. Talletettavan määrä tulee olla vähintään 150 euroa neljännesvuosittain ja korkeintaan 3000 euroa neljännesvuosittain. Neljännesten ei tarvitse kuitenkaan olla peräkkäisiä, vaan säästäjä voi tilanteen mukaan jättää neljänneksiä väliin. Vuodessa ASP-tilille voi kertyä 600–12000 euroa. Rahat ovat nostettavissa aikaisintaan kahden vuoden kuluttua ensitalletuksesta. (Osuuspankki 2014.)

3.1.2 Määräaikainen tuottotili

Määräaikainen tuottotili on varma ja turvallista tuottoa takaava vaihtoehto säästäjälle. Määräaikaistilit ovatkin Suomen yleisimpiä säästämismuotoja (Kontkanen 2011,116). Määräaikaiselle tuottotilille määritellä talletusaika, jonka jälkeen säästäjä voi tallettaa haluamansa summan tilille korkoa kasvamaan. Talletustapana on kertatalletus ja talletuksen summan suuruudeksi suositellaan vähintään 2000 euroa. Rahat ovat nostettavissa, kun talletusaika on päättynyt. Määräaikaisessa tilissä verotuksen tekee selkeäksi lähdeveron automaattinen perintä ja tilitys. (Osuuspankki 2014.)

3.1.3 Tavoitetili

Tavoitetilillä sijoittajan on mahdollista säästää tulevia tarpeitaan ajatellen sekä käyttää varojaan tarvittaessa. Tavoitetili on erinomainen vaihtoehto, oli säästämisen kohde mikä tahansa, sillä säästettävän sijoitussumman saa itse päättää. Varat ovat nostettavissa maksuttomasti neljä kertaa vuodessa. Talletustapana käytetään yksittäisiä tilisiirtoja tai säännöllistä säästämistä. Tiliin liitettävällä säästösopimuksella sijoittaja voi sopia rahojen siirtymisestä käyttötililtä automaattisesti tavoitetilille. Tavoitetilin korkotuotosta peritään lähdevero ja veron pankki tilittää valtiolle automaattisesti, jolloin talletuksia ei tarvitse ilmoittaa verottajalle. (Osuuspankki 2014.)

Edellä mainitut tilit sopivat hyvin nuorille, jotka aloittavat pitkäaikaissäästämistä ja sitä kautta sijoittamista. Nuorille ne edustavat kaikista helpoimpia ja turvallisimpia vaihtoehtoja. Jokaiselle nuorelle löytyy sopivia tilejä säästämisen kohteesta riippuen. Tilin valinnassa kannattaa huomioida säästämisen kohteen lisäksi ainakin sijoitusaika. Sijoitusajan määrittelemisellä nuori pystyy valitsemaan sopivimman tilin itselleen. Tileille ei tarvitse tallettaa suuria summia kuu-kaudessa, vaan jo pienikin summa riittää. Esimerkiksi opiskelija tallettaa ASP-tilille 50 euroa kuussa, jolloin vuodessa tilille kertyy 600 euroa korkoineen.

3.2 Rahastot

Sijoitusrahastot ovat sijoittajien suosiossa ja sitä kautta ne ovat vakiinnuttaneet asemansa kansainvälisillä pääomamarkkinoilla. Piensijoittajille rahastot ovat vaivaton sijoituskohte, mutta rahastoja sijoituskohteena hyödyntävät myös erilaiset säätiöt. Rahastosijoittamisen helpoksi tekee rahastoyhtiöiden asiantuntijat, jotka analysoivat ja seuraavat arvopaperimarkkinoiden tapahtumia sijoittajan sijaan. Rahastoissa keskeistä on sijoitusrahastolain mukaan hajauttaa salkku useisiin eri sijoituskohteisiin. Rahaston koko arvosta yksittäisen sijoituskohteen arvon tulee olla alle 10 %. Tämä takaa sen, että jo pienikin pääoma mahdollistaa osalliseksi pääsyn suurempiin hajautettuihin arvopaperisalkkuihin. Toimintarakenteeltaan sijoitusrahastot sopivat pitkäjänteiseen säästämiseen. (Kontkanen 2011, 125—126.)

Finanssivalvonta myöntää Suomessa toimiluvat rahastoyhtiöille, jotka hoitaa rahastojen hallintoa ja sijoitustoimintaa. Sijoitusrahastoja saattaa olla rahastoyhtiöillä useita. Sijoitusrahastolaki ja rahastojen säännöt määrittelevät, kuinka sijoittajien varat sijoitetaan rahastoihin. Uusien merkintöjen ja lunastuksien vuoksi yksittäisten rahastojen arvo vaihtelee. Pankit ja sijoituspalveluyritykset muodostavat säilytysyhteisön, jossa säilytetään sijoitusrahaston varat. Rahaston omaisuuden säilyttämisen lisäksi säilytysyhteisön tehtävänä on varmistaa, että rahasto-osuuksien arvo laskenta suoritetaan oikein ja ettei rahastoyhtiö riko sijoitusrahaston sääntöjä. (Kontkanen 2011, 126)

Sijoitusrahasto muodostuu säästäjiltä kerätyistä varoista, jotka sijoitetaan eri sijoituskohteisiin (Seligson 2014). Rahastot jaetaan kahteen osaan: tuotto-osuuksiin, jossa voitot jaetaan suoraan rahaston omistajille sekä kasvuosuuksiin, jossa pyritään kasvattamaan rahaston kokonaisarvoa. Sijoitusrahaston säännöissä olevaa strategiaa noudatetaan, kun varoja sijoitetaan. Sijoitusrahastot voidaan jakaa sijoituskohteen valinnasta riippuen pitkän koron, keskipitkän koron ja lyhyen koron rahastoihin. Edellä mainituissa rahastoissa sijoitetaan joukkolainoihin, jotka tuottavat korkoa. Muita sijoitusvaihtoehtoja ovat osakerahastoihin, jossa sijoitetaan pääsääntöisesti osakkeisiin sekä yhdistelmärahastoihin, joissa on korkoa tuottavia kohteita ja osakkeita. Edellä mainittujen lisäksi sijoittajalla on vaihtoehtona raaka-ainerahastot, indeksirahastot ja yrityslainarahastot. Rahaston varat voidaan sijoittaa tietyille toimialalle tai maantieteelliselle markkina-alueelle. Sijoitusstrategia määrittelee sijoitusrahaston riskitason. (Kontkanen 2011, 126—127; finanssivalvonta 2014.)

Sijoitusrahasto-osuudelle maksettua tuottoa ja osuuksien myyntivoittoa verotetaan pääomatulona. Pääomatulojen veroprosentti on 30 % ja yli 40 000 euron pääomatuloista 32 %. Mikäli myynnistä tulee tappiota, pystyy sen vähentämään myyntivoitosta samana vuonna tai seuraavana viitenä vuonna. (Verohallinto 2014.)

Nuorille pitkäaikaissäätämistä suunnitteleville löytyy monenlaisia rahastoja. Rahastot ovat yleensä jaettu riskitason mukaan, joten jokaisen sijoitussäästäjän on helpompi valita itselleen sopiva rahasto. Tämän lisäksi ennen rahaston valintaa tulee selvittää rahaston sijoituspolitiikka, tuottotavoitteet, sijoituskohteet ja eettiset tavoitteet. Näiden tulee vastata sijoitussäästäjän omia toiveita. (Roine--

Savikko 2004, 27.) Ensimmäisiä rahastosijoituksia tekevä haluaa useimmiten sijoittaa pienellä riskillä, jolloin kannattaa valita lyhyen aikavälin rahasto. Tällaiset rahastot koostuvat yleensä enimmäkseen korkosijoituksista, minkä takia arvonmuutokset jäävät maltillisiksi. Mikäli säästäjä haluaa varoilleen talletuksia parempaa tuottoa, kannattaa sijoittaa rahastoihin, joissa on pieni määrä osakkeita. Sijoitussäästäjä, joka tavoittelee isoa tuottoa ja kestää hyvin suuriakin riskejä valitsee osakesijoituksista koostuvan rahaston. Tällaiset rahastot ovat yleensä pitkäaikaisia, joten ne ovat hyvä valinta pitkäaikaissäästäjälle. (Osuuspankki 2014.)

3.3 Vakuutussäästäminen

Vakuutussäästäminen on varojen säästämistä tai sijoittamista pitkäaikaisesti eri vakuutusmuotoihin. Vakuutussäästämisen muotoja ovat muun muassa eläkevakuutukset, säästövakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset. (Kontkanen 2011, 139.) Kapitalisaatiosopimuksella tarkoitetaan sijoitussopimusta asiakkaan ja vakuutusyhtiön välillä, missä ei vakuuteta ketään. Kapitalisaatiosopimuksessa ei ole vakuutustapahtumaa, joten se on aina määräaikainen. (Finanssivalvonta 2012.) Eläkevakuutuksessa pyritään täydentämään eläketurvaa vakuutusmaksujen kautta. Vakuutusyhtiö maksaa vakuutusmaksujen perusteella yksityishenkilölle eläkettä. Eläkettä maksetaan sovittulla tavalla, joko tietyille ikävälille tai koko eläkeiän ajan. Säästövakuutuksessa henkilö maksaa, joko kertamaksulla tai useilla maksuilla itselleen säästösumman. Yksityishenkilö saa säästetyin summan käyttöönsä, kun vakuutusaika päättyy. Vakuutuksen ottaja voi halutesaan määrätä itselleen edunsaajan, joka saa säästösumman vakuutuksen päättyttyä. (Kontkanen 2011, 141.)

Vakuutussäästämisessä on laskuperustekorkoinen tuottotapa, jossa tuotto muodostuu laskuperustekorosta, asiakashyvityksistä ja lisäkoroista, mitkä vakuutusyhtiö maksaa. Suurimman laskuperustekoroon, jonka vakuutusyhtiö voi taata määrittelee sosiaali- ja terveysministeriö. Vakuutusyhtiöillä on tavoitteena maksaa asiakkaille korkeita lisätuottoja uusiin sopimuksiin takaamalla mahdollisimman alhainen laskuperustekorko. Toinen tuottotapa vakuutussäästämisessä on sijoitussidonnainen tuottotapa, jossa tuotto määräytyy sijoituskohteiden arvonkehityksen perusteella. Vakuutuksenottaja valitsee sijoituskohteet ja ne ovat

yleensä sijoitusrahastoja. Pitkäaikaiseen säästämiseen esimerkiksi eläkesäästämiseen sijoitussidonnainen tuottotapa sopii hyvin, sillä tämä mahdollistaa korkeamman riskin ottamisen parempaa tuottoa tavoiteltaessa. Vakuutussäästämässä sidonnainen tuottotapa on tuonut sijoittajalle mahdollisuuden valita laajemmasta tuotevalikoimasta itselleen sopivimman sijoitusvaihtoehdon. (Kontkanen 139—140.)

Nuori pitkäaikaissäästäjän on mahdollista hyötyä monin tavoin vakuutussäästämistuotteisiin sijoittamisessa. Hyödyt tulevat esiin hajautusten kautta, jolloin sijoittaja pystyy valitsemaan monista eri vaihtoehdoista itselleen sopivimman vaihtoehdon. Veroja maksetaan vasta säästöjen tuoton nostovaiheessa. (Osuuspankki 2014.) Ensimmäinen vaihtoehto nuorille on OP-tulevaisuus, jossa säästöt sijoitetaan ammattilaisen hoitamaan sijoituskoriin. Sijoitusvaihtoehtona pitkäaikaiseen säästämiseen se on helppo, yksinkertainen ja verotehokas. Pitkäaikaissäästämiseen toinen vaihtoehto nuorille on OP-eläkevakuutus, jolla nuori pystyy hajauttamalla säästöt useisiin sijoituskohteisiin ja sen avulla säästämään haluaman suuruisen eläkkeen. Kolmantena vaihtoehtona nuorille on OP-sijoitusvakuutus, jossa nuorilla on vaihtoehtona suuri valikoima sijoituskohteita. Tämä takaa sijoitusten hajauttamisen. (Osuuspankki 2014.) Vakuutussäästäminen on parhaita vaihtoehtoja nuorille, koska se takaa säästämässä talouden turvaamisen monin eri tavoin. Vakuutussäästämisen kautta nuori hyötyy useista veroeduista.

Vakuutussäästämistuotteista sijoitusvakuutuksia ja eläkevakuutuksia verotetaan pääomatulona. Molemmissa vakuutus tuotteissa on kuitenkin eroja esimerkiksi sijoitusvakuutuksissa vakuutusmaksuja ei pysty vähentämään verotuksessa, kun taas eläkevakuutuksissa pystyy tietyin rajoituksin. Kapitaalisopimuksien sijoituskohteiden tuottoa verotetaan sopimuksen päätyttyä. (Kontkanen 2011, 145—147.)

3.4 Osuuspankkien tuotto-osuudet

Omaan osuuspankkiin ja paikalliseen yritystoimintaan sijoittaminen tarkoittaa asiakasomistajana sijoitusta tuotto-osuuksiin. Asiakasomistaja saa sijoittamalleen pääomalle korkoa, jota osuuspankki maksaa menestyessään. Tuotto-

osuuden korko määräytyy pankkikohtaisen edustajiston mukaan ja tuotto-osuuden merkintähinta on myös osuuspankista riippuvainen. Mikäli asiakasomistaja haluaa tuotto-osuuksiin sijoitetun pääoman takaisin, niin takaisinmaksun aika on irtisanomistilikauden päättymisestä 12 kuukautta. Asiakasomistajan täytyy ottaa huomioon, että osuuspankilla on oikeus kieltäytyä palauttamasta tuotto-osuuksiin sijoitettua pääomaa. Osuuspankilla on oikeus jälkipalautukseen viiden seuraavan tilikauden tilinpäätösten perusteella viiden vuoden sisällä, mikäli osuuspankki ei pysty palauttamaan tuotto-osuuksia kokonaisuudessaan. Osuuspankilla täytyy olla esimerkiksi voitonjakokelpoisia varoja, jotta se pystyy maksamaan tuotto-osuuksiin sijoitetun pääoman asiakasomistajalle takaisin. (OP-Pohjola-ryhmä 2014.)

Tuotto-osuuksiin liittyy riskejä, jotka pitää ottaa huomioon tuotto-osuuksiin sijoittaessa. Tuotto-osuuksilla ei ole pääomaturvaa. Se tarkoittaa, että tuotto-osuuksien kohdalla maksun turvaksi ei ole takausta tai takuuta. Tuotto-osuuksilla ei ole myöskään luottolaitoslaissa tarkoitettua talletussuojaa, koska se ei ole talletus. Tuotto-osuuksien omistajille ei välttämättä pystytä maksamaan korkoa tuotosta, koska osuuspankille ei välttämättä synny tarpeeksi ylijäämää. Tuotto-osuuksien omistajat eivät voi vapaasti luovuttaa tuotto-osuuttaan eteenpäin, mikä tarkoittaa Tuotto-osuuksista irtaantumista osuuspankille esitetyllä irtisanomisvaatimuksella. Tuotto-osuuksien omistajien kannalta verotus saattaa muuttua huonompaan suuntaan, sillä tuotto-osuuksiin vaikuttaa osuuspankkiin kohdistuva verotus. (OP-Pohjola-ryhmä 2014.)

Tuotto-osuus sopii pitkän sijoitusajan takia loistavasti nuorelle pitkäaikaissäästäjälle. Osuuspankki tavoittelee tuotto-osuuksille parempaa korkoa kuin esimerkiksi talletuksille tai aiemmin merkittävässä olleille lisäosuuksille. Edellisen vuoden tuotto-osuuksien koron Osuuspankki maksaa kesäkuun alussa. Verotuksen näkökulmasta tuotto-osuudet ovat verovapaata tuloa 1500 euroon saakka yksityishenkilöillä, mutta verotuksen muuttuminen on hyvä huomioida. (Osuuspankki 2014.)

3.5 Osakkeet

Sijoitus osakkeisiin tarkoittaa, että sijoittaja saa osuuden osakeyhtiön osakepääomasta. Osakeyhtiöt keräävät lisää omaa pääomaa laskemalla liikenteseen osakkeita. Osakkeet jaetaan noteerattuihin osakkeisiin ja noteeraamattomiin osakkeisiin. Osakkeiden jaotteluun vaikuttaa, minkälaisen kaupankäynnin kohteena osakkeet ovat. Julkisen kaupankäynnin kohteena oleva osake kuuluu noteerattuihin, kun se on kaupankäyntijärjestelmässä. Noteeraamattomat osakkeet eivät ole julkisen kaupankäynnin kohteena. (Kontkanen 2011, 124.)

Hankkimalla osakkeita sijoittaja saa oikeuden osakeyhtiön voitonjakoon, joka suoritetaan osinkoina sekä mahdollisuuden osallistua yhtiökokoukseen, jossa voi vaikuttaa yhtiön tulevaisuuteen. Osakkeenomistaja saa etuoikeuden osakkeiden uusmerkintään, jossa sijoittaja saa merkitä tietyn määrän osakkeita, ennen uusia sijoittajia. Osakkeiden hinta määräytyy markkinoilla vallitsevaan näkemykseen osakeyhtiöstä arvosta. (Kontkanen 2011, 124.)

Sijoittajalla on mahdollista valita sijoittaako kotimaisiin vai ulkomaisiin osakkeisiin. Kotimaisista osakeyhtiöistä sijoittajan on helpompi löytää tietoa kuin ulkomaisista yhtiöistä. Lisäksi on helpompi vertailla kotimaisten osakeyhtiöiden tuotteita. Osakesijoittamista aloittavan sijoittajan kannattaa mieluummin hankkia aluksi kotimaisia osakkeita kuin ulkomaisia osakkeita. Sijoittamista ulkomaisiin osakkeisiin on edesauttanut kansainvälisten kaupankäynti- ja säilytyspalkkioiden halventuminen. Ulkomaisten osakeyhtiöiden jakamat osingot tulevat sijoittajien tilille yhtä varmasti kuin kotimaistenkin yritysten. Sijoittajan ei tarvitse huolehtia valuuttakursseistakaan, kun sijoittaa euroalueen osakkeisiin. (Pesonen 2011, 99—100.)

Sijoituskohteena osakkeet ovat yksi riskialttiimmista. Osakesijoituksiin liittyviä riskejä ovat yritysrisi, markkinariski, valuuttariski ja likviditeettiriski. Yritysrisillä tarkoitetaan osakkeiden liikkeellelaskijayrityksiin kuuluvaa riskiä. Pahin yritysrisiin liittyvä vaihtoehto on yrityksen ajautuminen konkurssiin. Yrityksen omistaja on huonoimmassa asemassa, mikäli yritys ajautuu konkurssiin. Yritysrisin pienentäviä tekijöitä ovat yrityksen kilpailukyky, tasainen tuloskasvu ja yrityksen pieni velkaantuneisuus. Sijoittaja ei voi poistaa markkinariskiä, koska yleinen

markkinatilanne vaikuttaa yksittäiseen osakkeeseen. Sijoittajalle valuuttariski tulee ajankohtaiseksi sijoittaessa euroalueen ulkopuolelle. Yleistä valuuttakursseissa on se, että niiden eri vaikutukset kumoavat toisiaan. Sijoittajan kannattaa ottaa huomioon osakekurssien oma heilunta, mikä saattaa olla valuuttakurssien heiluntaa suurempaa, joten valuuttariskiä ei kannata poistaa osakesijoituksista. Sijoittaja ei pysty tekemään osakekauppoja ilman selviä kurssiliikkeitä, mikä tarkoittaa osakesijoituksissa likviditeettiriskiä. Likviditeettiriski piensijoittajilla on harvinaista, mutta mahdollisuus heilläkin siihen on. Mikäli osakkeen likviditeetti on heikko sijoittajan hankkiessa osakkeen, on se sitä suurella todennäköisyydellä sijoittajan myydessä osakkeen. (Pesonen 97—98.)

Osakesijoittaminen sopii henkilöille, jotka kestävät suuriakin riskejä. Nuorille pitkäaikaissäästäjille sijoittaminen osakkeisiin kannattaa huomioida silloin, kun miettii pitkäaikaista sijoittamista. Sijoittaminen osakkeisiin vaatii pidemmän sijoitusajan suurten riskien takia. Osakkeita valitessa nuorten kannattaa huomioida, miten paljon yritykset ovat osinkoja maksaneet.

Osinkoa verotetaan henkilöverotuksessa eri tavoin riippuen onko kyseessä listattu yhtiö vai listaamaton yhtiö. Osinkoa listaamattoman yhtiöstä verotetaan joko ansiotulona tai pääomatulona ja osa osingosta on verotonta. Saatua osinkoa listatusta yhtiöstä on veronalaista pääomatuloa 85 % ja 15 % verovapaata tuloa. Osakkeiden myynnistä saatua voittoa verotetaan pääomatulona. Voiton hankkimiskulut voi vähentää myyntihinnasta esimerkiksi välityspalkkiot ja toimitusmaksut (Verohallinto 2014.)

3.6 Joukkovelkakirjat ja warrantit

Joukkovelkakirjoilla sijoittajat lainaavat omia varoja velkakirjan liikkeellelaskijalle. Tällä tavalla liikkeellelaskija pystyy hankkimaan lisää pääomaa. (Kontkanen 2011, 121). Yleisimpiä joukkovelkakirjalainojen liikkeellelaskijoita ovat yritykset, pankit, kunnat, valtiot tai muut yhteisöt. Jokaisella joukkovelkakirjalainalla on liikkeellelaskupäivä ja eräpäivä, mikä tekee niistä sijoituksina määräaikaaisia. (OP-Pohjola-Ryhmä 2014.)

Sijoittajan tulee huomioida luotto- ja korkoriski sijoittaessaan joukkovelkakirjalainoihin. Joukkovelkakirjalainan luottoriski syntyy siitä, ettei liikkeellelaskija pysty maksamaan laina-ajalta ehdoissa määriteltyä tuottoa tai pääomaa takaisin sijoittajalle. Korkotason vaihtelulla joukkovelkakirjoissa tarkoitetaan korkoriskiä. Joukkovelkakirjalainan myyntiarvoa laskee korkotason nousu ja myyntiarvo puolestaan nousee, kun korkotaso laskee. Valuuttariski tulee siinä vaiheessa, kun sijoittaja hankkii ulkomaisia joukkovelkakirjalainoja. (Kontkanen 2011, 122.) Sijoittaja saa hankkimiansa joukkovelkakirjojen laina-ajalta korkotuottoa ja lainaamansa nimellispääoman takaisin eräpäivänä. Sijoittajan saama tuotto joukkovelkakirjalasta määritellään joukkovelkakirjalainan ehdoissa. (OP-Pohjola-ryhmä 2014.)

Joukkovelkakirjoista saatu tuotto on sijoittajalle veronalaista tuloa. Vero voidaan periä sijoittajan saamasta tuotosta lähdeverona tai tuloverotuksessa pääomatulona. Kun sijoittaja myy joukkovelkakirjalainan, hänelle voi syntyä luovutusvoittoa tai -tappiota. Voiton tai tappion kertyminen riippuu laina-ajan päätyttyä joukkovelkakirjalainan pääoman arvonmuutoksesta. (Verohallinto 2014.)

Joukkovelkakirjalainoihin sijoittaminen on hyvä vaihtoehto nuorelle Pitkäaikais säästäjälle, koska tuotto-odotus on parempi kuin esimerkiksi talletuksissa tai lyhyissä korkosijoituksissa. Riski on osakkeisiin verrattuna pienempi. Kokonaisuudessa joukkovelkakirjalainat ovat pienen riskin ja tasaisen tuotto-odotuksen takia sopiva vaihtoehto pitkäaikaissäästämiseen. (OP-Pohjola-ryhmä 2014.)

Arvopaperistettuja johdannaisia kutsutaan warranteiksi. Pörssissä näillä pankkiriikkeen tai investointipankin laskemilla johdannaisilla tehdään kauppaa. (OP 2012.) Warrantit jaetaan ostowarrantiin, jossa sijoittajalla on oikeus ostaa warrantin kohde-etuus ja myyntiwarranteihin, jolloin sijoittajalla on oikeus myydä kohde-etuus. (Kontkanen 2011, 128.) Kohde-etuuksia ovat indeksi, osake, raaka-aine tai valuutta. Sijoittaja voi hyödyntää positiivista kurssinäkemystä esimerkiksi osakkeesta ostowarrantin avulla. Näkemystä laskevasta osakekurssista sijoittaja voi hyödyntää esimerkiksi myyntiwarrantilla. (Osuuspankki 2012.) Sijoittaja saa warrantilla voittoa, mikäli warrantin kohde-etuuden hinta ohittaa toteutuspäivänä toteutushinnan, muuten se erääntyy arvottomana. Kohde-

etuuden myyjtejä tai ostoja ei tehdä warrantin toteutuspäivänä vaan sijoittaja saa rahana warrantin nettoarvon. (Osuuspankki 2012.)

Nuorelle pitkäaikaissästäjälle warrantti takaa pääsyn markkinoille pienemmällä pääomalla, kuin esimerkiksi sijoittamalla suoraan osakkeisiin. Sijoittamalla warrantteihin sijoittaja saa vipuvaikutuksen kautta sijoituksellaan mahdollisuuden suurempaan tuottoon, kuin esimerkiksi sijoittamalla saman suuruisen summan kohde-etuuteen. (Osuuspankki 2012.)

Warrantteihin sisältyy hintariski, luottoriski, valuuttariski ja markkinariski. Kohde-etuuden markkinahinnan vaihtelu synnyttää warranttiin hintariskin. Luottoriski tarkoittaa warrantin liikkeellelaskijan maksukykyyn liittyvää riskiä. Warrantteihin sisältyy kuitenkin suuri riski sijoitetun summan menettämisestä, mikä syntyy kun warrantin arvonmuutokset ovat suurempia kohde-etuuden muutoksiin nähden. Markkinariski syntyy siinä vaiheessa kun warrantin voimassaoloaika on lyhyt. Tällöin warrantin kohde-etuuden kurssilasku ei korjaannut ennen warrantin päättymispäivää. Sijoittajan pitää ottaa huomioon valuuttariski, mikäli warrantin kohde-etuus on noteerattu vieraassa valuutassa. (Kontkanen 2011, 128.)

3.7 Pitkäaikaissästäminen

Pitkäaikaissästäminen on sidottua ja pitkällä aikavälillä tehtävää säästämistä. Yksityishenkilö tekee käteissiirtoja tai rahatalletuksia valitsemiinsa säästökohteisiin joko sijoitusrahastoihin, pankkitileihin, osakkeisiin tai joukkovelkakirjalainoihin. Pitkäaikaissästämiseen kuuluu talletuspankin, rahastoyhtiön tai sijoituspalveluyrityksen kanssa tehty pitkäaikaissästösopimus, jota hyödynnetään varojen siirrossa. Pitkäaikaissästäminen sopii ennen kaikkea eläkeikää varten tehtävälle säästämiselle. (Kontkanen 2011, 143.)

PS-tilisopimuksen tehnyt henkilö saa varat käyttöönsä, kun alin eläkeikä täyttyy. Nykyisen eläkeiän nostaminen vaikuttaa jo tehtyihin PS-tilisopimukseen nostoiän muuttumisella. Tililtä tehtävät nostot pystytään tekemään vähintään kuudessa vuodessa, mutta nostot tulee suorittaa mieluiten kymmenen vuoden aikana tasisilla summilla. Ennen virallista eläkeikää säästöjä voidaan nostaa poikkeus-

tapauksissa, joita ovat esimerkiksi avioero, työkyvyttömyys, vähintään vuoden verran kestänyt työttömyys tai aviopuolison kuolema. (Kontkanen 2011, 143.)

Pitkäaikaissäätämiseen liittyy valtion tukemia verohelpotuksia. Säästettyjä varoja ja niiden tuottoja verotetaan vasta, kun säästäjä niitä nostaa. Verovähennyksiä voi tehdä aina 5000 euroon saakka PS-tilille suoritetuista omista tai puolison maksuista sekä pääomatuloista, joita ovat myyntivoitot ja osingot. Säästäjä hyötyy paljon siitä, että veroja maksetaan vasta nostovaiheessa. Tällöin hän saa tuotot kokonaisuudessaan ja pystyy siten sijoittamaan uudelleen koko summan. (Kontkanen 2011 147—148.)

Säästöjen noston yhteydessä säästäjä maksaa säästetystä pääomasta ja niiden tuotoista pääomaveron. Säästöajan päättymisen hetkellä säästäjä näkee verovähennysten hyödyn kokonaisuudessaan, kun tiedetään säästöjen ja veroedun tuotto. Verotuksen muuttuminen on pitkäaikaissäätämisen yksi suurimmista riskeistä, koska sijoitusaika on pitkä. Jos säästettyjä varoja nostetaan ennenaikaisesti, poikkeustapauksia lukuun ottamatta, peritään nostosta pääomatulot 50 % korotuksella. Samaa sääntöä noudatetaan, jos säästöt nostetaan alle kuuden vuoden sisällä sijoituksesta. (Kontkanen 2011, 148.)

Sijoitussäästäjän kannattaa mahdollisimman nuorena miettiä, tuleeko oma eläketurva riittämään. Työeläkejärjestelmämme rakentuu ansaittuun työeläkkeeseen työssäolovuosien perusteella. Järjestelmän peruseriaate on, mitä pidempään olet työelämässä mukana sitä parempi eläke tulee olemaan. Haasteena nykyisessä järjestelmässä on, että työssäolovuosia pitäisi saada kertymään lisää. Syynä tähän on ikäluokkien pieneneminen. (OP-Pohjola-ryhmä 2014.)

OP-eläkesäästö on nuorille hyvä vaihtoehto pitkäaikaiseen säästäjälle sidottuun ja verotettuun eläkesäästämiseen. OP-eläkesäästö tarjoaa laajan valikoiman erilaisia sijoituskohteita, joista jokainen säästäjä voi valita itselleen sopivimmat. Sijoituskohteina ovat määräaikaistilit, rahastot, osakkeet, indeksi- ja joukkovelkakirjalainat. Sijoituskohteiden valinnan aikana säästäjä voi tehdä sijoituskohteiden hajautuksen sekä halutessaan vaihtaa sijoituskohteita säästöaikana. OP-eläkesäästöissä on käytössä eläketili, joka toimii säästäjän varojen hoitotilinä. (OP 2014.) Määräaikaistilit ovat yksinkertaisimpia ja turvallisimpia vaihto-

ehtoja pienellä riskillä säästäjälle. Joukkovelkakirjalainoilla, joita OP-eläkesäästö tarjoaa säästäjä saa parempaa tuottoa kuin talletuksilla. Tämän lisäksi ne tarjoavat eläkesäästöille tasaista tuottoa. Indeksilainat sen sijaan takaa korkeammalla riskillä paremman tuotto-odotuksen, kuin joukkovelkakirjalainat. Rahastot ovat OP-eläkesäästön yksi vaivattomimmista sijoituskohteista, mutta se kuitenkin vaatii sijoitusmarkkinoiden seuraamista. OP-eläkesäästön tarjoamat osakkeet ovat riskiltään suurempia, kuin muut kohteet sijoituskohteet. Kuitenkin sijoituskohteena ne sopivat pitkälle aikavälille hyvin, koska pitkä sijoitusaika tasoittaa osakekurssien heilahtelua. (OP-Pohjola-ryhmä 2014.)

4 SIJOITUSNEUVOJAN SUOSITUKSET NUORILLE PITKÄAIKASEEN SÄÄSTÄMISEEN

Kävin haastattelemassa opinnäytetyöhöni liittyen toimeksiantajana toimivan pankin henkilökuntaan kuuluvaa sijoitusneuvojaa. Valitsin kyseisen henkilön haastateltavaksi tämän työkokemuksen ja pitkän asiakasrajapinnassa tehdyn työuran tuoman tietotaidon vuoksi. Haastateltava on toiminut jo 26 vuotta pankkialalla. Hänen työtehtäviinsä on kuulunut työuran alussa päivittäisasiakkaiden kassapalveluiden hoitaminen, jonka jälkeen hän on siirtynyt yksityisasiakkaiden rahoituspalveluihin. Tämän jälkeen työtehtävät vaihtuivat sijoituspalveluihin, joiden parissa hän työskentelee tälläkin hetkellä. Haastateltavan koulutustaustana on kauppaopisto. Sijoituspalveluihin siirtymisen myötä hän suoritti pakollisen sijoituspalvelututkinnon APV1:n. Tämän lisäksi haastateltava on suorittanut ylemmän sijoitusneuvojan tutkinnon APV2:n. Tutkinnot järjestää ja niitä hallinnoi APT-Tutkinnot Oy yhteistyössä Finanssialan keskusliiton ja Aalto yliopiston kanssa. *”APV1 tutkinto on Finanssialan Keskusliiton auktorisoima tutkinto niin, että kaikilla Finanssialan Keskusliiton jäsenyritysten palveluksessa olevilla sijoituspalvelutehtävissä toimivilla henkilöillä tulee olla APV1-tutkinto suoritettuna. Tutkinto on siis erityisesti suunnattu asiakaspalvelutehtäviä hoitaville.”* (APV Tutkinnot, 2014).

Haastateltavan mukaan sijoittaminen sopii kaikille henkilöille. Sijoittamisen alkuun pääsee jo 50 eurolla, jonka voi tallettaa eri tileille. Kun on saanut pääomaa säästöön, kannattaa siirtyä rahastoihin. Nuorten suositellaan aloittavan kuukausittainen säästäminen siirtämällä rahaa erilaisille tileille, esimerkiksi ASP-tilille. ASP-tili on haastateltavan mukaan nuorille hyvä säästömuoto tulevaisuutta varten. Siinä nuori säästää omaa asuntoa varten ja pankki lainaa loput. ASP-tilin korko on ainoa verovapaa korko, mitä talletuksille voi saada. Haastateltavan mukaan säästötavoitteiden täytyessä ja oman asunnon hankinnan tullessa ajankohtaiseksi, ASP-tilille maksetaan vielä verovapaa lisäkorko.

Haastateltavan mukaan toinen hyvä vaihtoehto sijoittamisen aloittamiseen ovat rahastot. Rahastosäästäminen kannattaa valita, koska sijoittamiseen pääsee pienellä rahalla, eikä opiskelijoilla yleensä ole suuria summia ylimääräisiä varo-

ja. Ajan kanssa säästösumma kasvaa ihan mukavasti rahastosäästämällä. Toinen hyvä syy rahastosäästämisen valintaan on haastateltavan mukaan hajauttaminen, jossa nuori pääsee sijoituksillaan eri toimialoille ympäri maailmaa. Rahastosäästämisen kautta nuori saattaa innostua seuraamaan enemmän markkinoita, jolloin hän saa enemmän tietoa ja kokemusta itsenäiseen sijoittamiseen. Rahastoja on erityyppisiä ja sijoitusprofiilin kartoituksella kaikille löytyy sopiva rahasto, yksi tai useampi.

Kiinnostusta säästämiseen voi herättää haaveilla, jotka on helpompi toteuttaa erilaisin sijoituksin tai kuukausittaisella säästämällä kasvatetulla pääomalla. Lisäksi kiinnostusta voi herätellä kokeilemalla säästämistä ensin tilille. Kuten haastateltava mainitsi, sijoittamisen voi aloittaa jo pienellä pääomalla. Aloittavan sijoittajan kannattaa ottaa huomioon riskin mahdollisuus eli kuinka paljon aloitteleva sijoittaja uskaltaa ja kykenee riskiä ottamaan. Haastateltavan mukaan aloittelevan sijoittajan on tärkeä huomioida sijoitusaika.

Pitkäaikaiseen säästämiseen sopivia vaihtoehtoja nuorille on haastateltavan mukaan paljon. Sopivimmat ovat ASP-tili ja muut erilaiseen säästämiseen liittyvät tilit, rahastot, sijoitusvakuutukset, eläkesäästö ja eläkevakuutus. Nuorten olisi hyvä tietää eri sijoitusinstrumenteista ainakin niiden riski, tuotto-odotus ja sijoitusaika. Aika on yksi tärkeimmistä sijoitustuotetta valitessa, koska tuotteiden sijoitusajat ovat eripituisia. Kaikki näistä tiedoista olisi hyvä tietää, koska silloin nuori ymmärtää mihin lähtee mukaan.

Haastateltava kertoi, että sijoitusstrategian valinnassa kaikki riippuu henkilöstä itsestään. Sijoitusstrategia määrittelee onko henkilö varovainen, maltillinen vai rohkea sijoittaja. Strategian valinnassa sijoittajasta tehdään sijoitusprofiili, jonka avulla pystytään tekemään henkilökohtainen sijoitussuunnitelma. Sijoitusprofiilin kautta pystytään ehdottamaan sijoittajalle kartoituksen mukaisia tuotteita, joista sijoittaja voi halutessaan valita. Tietoa eri strategioista sijoittaja saa parhaiten pankkien internet-sivuilta, joissa on yksilöllistä tietoa sijoitusstrategioista. Lisäksi tietoa saa verkkopankista, uutisista, lehdistä ja kirjallisuudesta.

5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Säästämällä pyritään kasvattamaan varallisuutta ja turvaamaan tulevaisuutta. Varsinkin nuorille säästämisen merkitys on suuri. Nuoren kannattaa aloittaa säästäminen mahdollisimman aikaisin tulotasosta riippumatta. Säästämässä kannattaa olla varsinkin nuoren osalta tarpeeksi pitkäjänteinen.

Nuorelle säästämisen yhtenä vaihtoehtona on sidottu pitkäaikaissäästäminen eli yksityishenkilön verotuettu eläkesäästäminen. Nuoren kannattaa muistaa, että säästäminen ja sijoittaminen kulkevat käsi kädessä. Useiden sijoituskohteiden avulla yksityinen henkilö pystyy aloittamaan säästämisen esimerkiksi rahastojen, osakkeiden ja joukkovelkakirjalainojen muodossa. Eri sijoituskohteiden takia nuorilla henkilöillä on enemmän vaihtoehtoja säästämisen aloittamiseen. Nuoren henkilön tulee huomioida sijoitusaika valitessaan pitkäaikaissäästämiseen sijoituskohteita. Oikeilla sijoituskohteiden valinnoilla nuori pääsee hyötymään korkoa korolle –efektistä, joka konkretisoituu pitkän sijoitusajan myötä. Kun nuori tarkastelee aktiivisen säästämisen lopputulosta, hän huomaa turvaneensa oman talouden säästämisen kautta syntyvällä turvapuskurilla.

Määräaikainen tuottotili ja tavoitetili sopivat nuorille hyvin pitkäaikaissäästämisen aloittamiseen. Molemmat tilit tarjoavat normaalia pankkitiliä parempaa korkoa säästöille. Mikäli säästämisen kohteena on oma ensiasunto, kannattaa nuoren valita ASP-tili. Kun nuori on saanut tileillä säästöön isomman pääoman, hänen kannattaa alkaa miettimään muita säästämiseen sopivia kohteita.

Muita nuorelle sopivia sijoituskohteita pitkäaikaissäästämässä ovat rahastot, OP-eläkesäästö ja vakuutussäästäminen. Nämä vaihtoehdot sopivat nuorille säästämisen ja sijoittamisen osalta riskitason alhaisuuden vuoksi. Mikäli nuori haluaa parempaa tuottoa ja on valmis ottamaan suurempaa riskiä, vaihtoehtoina ovat pitkäaikaissäästämiseen sopivat osakkeet, warrantit, joukkovelkakirjalainat ja osuuspankin tuotto-osuudet. Edellä mainittuja sijoituskohteita kannattaa harkita siinä vaiheessa, kun sijoittamisesta on jo hieman enemmän kokemusta. Toimeksiantajapankin sijoitusneuvojan mukaan sijoittamisen ja säästämisen aloittaminen ei tarvitse aluksi suurta panostusta, koska alkuun pääsee 50 eurola. Kiinnostusta säästämisen aloittamiseen nuoret voivat herätellä haaveilemalla

ja kokeilemalla. Haastattelusta ilmeni, että nuorten kannattaa aloittaa säästäminen erilaisten tilien avulla. ASP-tili nousi esille haastattelussa monenlaisten etujen vuoksi, esimerkiksi ASP-tilin korkoon liittyen. Eri rahastot ovat toinen hyvä säästämisen vaihtoehto nuorille. Rahastoihin pääsee mukaan pienellä panostuksella ja rahastot ovat hajautettuja valmiiksi. Hajautuksen kautta nuorella on mahdollista päästä sijoituksella mukaan eri toimialoille ympäri maailmaa. Sijoitusinstrumenteista nuoren kannattaa ottaa mahdollisimman paljon selville, mutta tärkeimmät ovat sijoituskohteiden riskit ja tuotto-odotus. Strategian valinnassa kaikki riippuu henkilöstä itsestään eli minkälaiset tuottotavoitteet henkilöllä on ja miten paljon uskaltaa ottaa riskiä. Tämän selvittämisessä pankeilla on käytössä ohjelmia, jotka auttavat kartoittamaan henkilöstä kyseisiä tietoja.

6 OMA POHDINTA JA ARVIOINTI

Opinnäytetyötä tehdessä olen tutustunut säästämiseen ja sijoittamiseen liittyvään kirjallisuuteen. Kirjallisuuden lisäksi tutustuin pankkien verkkosivuilla oleviin sijoittamisen ja säästämisen tuotteisiin. Käytin opinnäytetyötä tehdessäni toimeksiantajalta saatuja esitteitä heidän tarjoamistaan tuotteista. Valitsemastani aiheesta löytyy kirjallisuutta ja muita tietolähteitä todella paljon, joten tiedon puutteesta työn valmistuminen ei jäänyt kiinni.

Opinnäytetyön aiheesta olisi voinut kirjoittaa paljon pidemmänkin tekstin. Halusin kuitenkin pitää tekstin mahdollisimman tiiviinä ja helposti lähestyttävänä. Mielestäni pystyin tuomaan säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviä asioita hyvin esille. Erityisen tyytyväinen olen haastatteluun. Haastattelu tuki kirjoittamaani teoriaa ja tämän lisäksi sain itsekkin tietoa säästämisestä ja sijoittamisesta haastattelun kautta. Haastattelu tuo esille opinnäytetyön tärkeimmän asian: nuoren henkilön pitää ottaa selvälle kaikki sijoitustuotteeseen liittyvät asiat, jotta hän ymmärtää mihin on lähdössä mukaan.

Olen lukenut, jonkin verran sijoittamisesta ennen opinnäytetyön tekemistä. Itsellä olemassa oleva tieto rajoittui säästämisen ja sijoittamisen perusasioihin, joten opinnäytetyö oli itsellenikin uuden tiedon oppimista ja sisäistämistä. Kun pohdin omaa ammatillista kasvuani, tulin tulokseen, että prosessin aikana tapahtui sekä kehitystä että osaamisen kasvua eri osa-alueilla. Pystyin hyödyntämään ja soveltamaan osaamiani asioita prosessin aikana sekä lisäksi opettelemaan uusia asioita. Opinnäytetyötä tehdessä oma tieto sijoittamisesta ja säästämisestä kasvoi huomattavasti.

Opinnäytetyön tekeminen oli yllättävän haasteellista, mutta lopputulokseen olen tyytyväinen. Sain vastattua opinnäytetyön tutkimusongelmaan mielestäni hyvin. Saavutin mielestäni opinnäytetyölle asetetut tavoitteet sekä itselle asettamani tavoitteet. Toimeksiantajan palaute kertoo, että saavutin heidän työlle asettamat tavoitteet erinomaisesti ja he voivat hyödyntää laatimaani työtä.

7 LÄHTEET

Anderson, N., Tuhkanen, J. 2004. Järkevän sijoittamisen perusteet. Helsinki: Edita.

APV Tutkinnot Oy, 2014. Viitattu 30.10.2014.
<http://apvpalvelut.fi/>

Pesonen, M. 2011. Säästäjästä sijoittajaksi. Porvoo: Bookwell Oy.

Puttonen, V. 2001. Sijoituskirja. Juva: WSOY.

Majasalmi, T. 2012. Totuus taloudestasi. Helsinki: Talentum.

Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. 3 uudistettu painos. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Lukka, K. 2006. Konstruktiivinen tutkimusote: luonne, prosessi ja arviointi. – Teoksessa Soveltava yhteiskuntatiede ja filosofia (toim. K. Rolin, M-L. Kaakkuri-Knuuttila ja E. Henttonen), 111-134. Oy Yliopistokustannus University Press Finland Ltd. Helsinki.

Möttönen, M. 2008. Rahaa rahastoilla. Karisto. Helsingin sanomat.

Puttonen, V., Repo, E. 2011. Miten sijoitan Rahastoihin. 5 uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13 osin uudistettu painos. Keuruu: Otava.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15 uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino oy.

Vero 2014. Sijoitukset. Viitattu 23.9.2014
<http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset>

Nordea 2012. Miten löytää itselleen sopivimmat sijoituskohteet. Viitattu 22.9.2014
<http://newsroom.nordea.com/fi/2012/09/24/miten-loytaa-itselleen-sopivimmat-sijoituskohteet/>

Vero. 2014. Sijoitusrahasto-osuudet. Viitattu 8.10.2014
[http://www.vero.fi/fiFI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Sijoitusrahastoosuudet\(9739\)](http://www.vero.fi/fiFI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Sijoitusrahastoosuudet(9739))

Osuuspankki. 2014. Rahastot. Viitattu 11.10.2014.
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/rahastot?id=36200&srcpl=8>

Pörssisäätiö. 2004. Sijoitusrahasto-opas. Viitattu 11.10.2014.

- Vero. 2014. Osakkeiden myynti. Viitattu 11.10.2014
[http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osakkeiden_myynti\(11940\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osakkeiden_myynti(11940))
- Osuuspankki 2014. Vakuutusäästäminen. Viitattu 3.10.2014
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/vakuutussaastaminen?id=36300&srcpl=8>
- Osuuspankki 2014. Eläkesäästäminen. Viitattu 6.10.2014
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/elakesaastaminen?id=36500&srcpl=8>
- Osuuspankki 2014. Tilille säästäminen. Viitattu 1.10.2014
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/saastaminen-tilille?id=36600&srcpl=8>
- Vero 2014. Osingot listaamattomasta yhtiöstä. Viitattu 13.10.2014
[http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta\(11937\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta(11937))
- Vero 2014. Osinko listatusta yhtiöstä. Viitattu 13.10.2014
http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot
- Vero 2014. Joukkovelkakirjalainojen verotus. Viitattu 14.10.2014
[http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Joukkovelkakirjalainojen_verotus__ohje_h\(19984\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Joukkovelkakirjalainojen_verotus__ohje_h(19984))
- Osuuspankki 2012. Warrantit. Viitattu 15.10.2014
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakkeet,-eff:t-ja-johdannaiset/osakemarkkinoiden-eri-tuotteet/warrantit?id=36124&srcpl=3>
- OP-Pohjola-ryhmä 2014. OP-eläkesäästö: Tänään on paras päivä aloittaa eläkesäästäminen. Viitattu 6.10.2014
- OP-Pohjola-ryhmä 2014. Tuotto-osuus: Asiakasomistajan tuotto-osuus. Viitattu 12.10.2014
- Osuuspankki 2014. Tuotto-osuus. Viitattu 12.10.2014
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/tuotto-osuus?id=36010&srcpl=8>
- Perehdyttämisopas. Pankki x. Viitattu 11.9.2014

Osuuspankki 2013. Mitä sidottu pitkäaikaissästäminen on. Viitattu 11.9.2014.
http://opinet.op.fi/ohje/ohje_sisallys.jsp?ohjeid=121244472

Finanssivalvonta 2012. Kapitalisaatiosopimukset. Viitattu 2.11.2014.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Kapitalisaatiosopimukset/Pages/Default.aspx#.VFZFA4c2H60>

Seligson 2014. Yleistä tietoa rahastosijoittamisesta. Viitattu 3.11.2014.
<http://www.seligson.fi/suomi/sijoitustieto/rahastosijoittaminen.htm>

Finanssivalvonta 2014. Rahastojen ominaisuuksia. Viitattu 3.11.2014.
<http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx#.VFeP7Ic2H60>

Osuuspankki 2014. OP-Tulevaisuus –sijoitusvakuutus. Viitattu 4.11.2014.
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/vakuutussaastaminen/op-tulevaisuus?id=36305&srcpl=8>

Osuuspankki 2014. OP-eläkevakuutus. Viitattu 4.11.2014.
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/vakuutussaastaminen/op-elakevakuutus?id=36310&srcpl=8>

Osuuspankki 2014. OP-sijoitusvakuutus. Viitattu 4.11.2014.
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/vakuutussaastaminen/op-sijoitusvakuutus?id=36320&srcpl=8>

Osuuspankki 2014. OP-eläkesäästö. Viitattu 4.11.2014.
<https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/elakesaastaminen/op-elakesaasto?id=36520&srcpl=8>

Osuuspankki 2014. Säästämistä tarvitaan elämän eri tilanteisiin. Viitattu 16.9.2014.
<https://www.op.fi/op?cid=151244016&srcpl=3>

FIM 2014. Säästäminen. Viitattu 16.9.2014.
<https://www.fim.com/sijoituskoulu/saastaminen>

8 LIITTEET

Kysymykset teemahaastatteluun

Teema 1 Haastateltava

- Tausta (työkokemus, koulutus, yms.)?
- Työ?

Teema 2 Sijoittaminen

- Kenelle sopii?
- Millä alkuun?
- Miten kiinnostusta voi herätellä?
- Aloittavan sijoittajan kartoitus, mikä tärkeää ottaa huomioon?

Teema 3 Instrumentit

- Pitkäaikaissäästämiseen sopivat vaihtoehdot nuorille?
- Mitä olisi nuoren tärkeää tietää erilaisista instrumenteista?
- Mitä vaihtoehtoja kannattaa ottaa huomioon kun on saanut PS-säästämisen alkuun? Tulevaisuudessa.

Teema 4 Strategiat

- Aloittelijalle sopivat?
- Mistä tietoa?
- Miten kartoittaa omaa sijoittajaprofiilia ja strategiaa?